

دربچه

«گلرخسار» همواره در جریان میانه‌روی ادبی باقی ماند

● از گلرخسار صفی آوا همین‌قدر می‌دانم که از بانوان شاعر و نویسنده برجسته تاجیکستان است. نامش را یکی، دوبار دیگر در نشست‌هایی که برای شاعران تاجیک مثل مؤمن قناعت برگزار شده بود، شنیده بودم و در ذهنم شخصیتی مثل فروغ برای او متصور بودم. عصر سه‌شنبه، دوم مرداد، مرکز فرهنگی شهر کتاب شهید بهشتی نشست‌ی با عنوان «عصری با گلرخسار» برای این چهره ادبیات تاجیکستان ترتیب داده بود. حالا یک تصویر جدید از گلرخسار داشتم؛ همان بانوی میان‌سال‌ی که روی پوستر نشست کار شده بود.

مریم مشرف (شاعر، نویسنده و عضو هیئت علمی دانشگاه شهید بهشتی)، محمدجعفر یاحقی (استاد زبان و ادبیات فارسی و عضو هیئت علمی دانشگاه فردوسی مشهد)، ابراهیم خدایار (استاد دانشگاه تربیت‌مدرس و راینز فرهنگی سابق ایران در تاجیکستان و ازبکستان) و علی‌اصغر محمدخانی (معاون فرهنگی مؤسسه شهر کتاب) سخنرانان این نشست بودند.

محمدخانی بعد از ارائه تصویر کلی از شخصیت گلرخسار به سراغ ویژگی‌های آثار و شعر او می‌رود و می‌گوید: اشعار گلرخسار آهنگ تغزلی دارد و در آثارش گذشته مردم تاجیک، زندگی کوهستانی و اجتماعی آن دیار و یاد ایام کودکی به تصویر درآمده است. ایران‌دوستی، تأثیر ادبیات کلاسیک فارسی و عشق به حافظ، فردوسی و سعدی را به وضوح در اشعار او می‌توان دید.

مشرف موضوع سخنرانی خود را «گلرخسار، ایدئولوژی و تناقض» بیان کرد که نشان از تخصصی‌بودن بحث او داشت و مخاطب خاص می‌طلبید، اما شروع بحث او با توضیح اینکه چرا ایدئولوژی و از چه روی می‌گوید تناقض؟ کم‌کم مخاطب عام را پای بحث می‌نشانند. مشرف مطالبی مختصر درباره ادبیات شوروی و تاجیکستان در دوره‌های مختلف زندگی گلرخسار؛ از بچگی تا زمانی که شاعر و نویسنده می‌شود و این‌را ادامه می‌دهد، ارائه داد و موج‌های مختلفی را که در آن به وجود آمده تشریح کرد.

از سخنان مشرف چنین برمی‌آمد که گلرخسار با اینکه در دستگاه‌های زیر نظر شوروی و تحت فرمان آنها کار می‌کرده، اما از اینکه خود و کشورش آزادی نداشته‌اند در رنج بوده و از طریق حزب خسته شده، به همین دلیل در آستانه ۴۰ سالگی به شعرهای کنایی روی می‌آورد و به کنایت می‌گوید که خواهان راهی تازه است. یاحقی با شیطنت و به طنز هم‌سن‌بودن خود با گلرخسار را از دیگر وجوه اشتراک خود با این بانوی شاعر تاجیک‌یک بیان می‌کند که لحظه‌ای خنده را به فضای رسمی نشست می‌کشانند و حضار طنز او را با خنده پاسخ می‌دهند.

عضو هیئت علمی دانشگاه فردوسی، گلرخسار را برخلاف مردم و فرهنگ گرجستان که یک جامعه بسته است، یک فرد جهان‌پدیده می‌داند که دائم در رفت‌وآمد است و دست‌وپایی زیادی در دنیا دارد و جهان‌بینی‌ا را که او دارد بسیار فراتر از مردم و جامعه بسته تاجیکستان توصیف می‌کند. به اعتقاد یاحقی، با اینکه گلرخسار هم شعر می‌گفته و هم رمان می‌نوشت، در نهایت یک شاعر است، نه نویسنده و در جهان به شعر معروف است و بیشتر شاعری بوده که به صورت تفننی رمان نوشته است.

یاحقی به ملی‌گرای و وطن‌پرستی در شعر گلرخسار اشاره کرد و اعتقاد داشت که وطن در شعر او وطن فرهنگی است تا وطن جغرافیایی، به همین خاطر هم هست که شعر او از مرزهای تاجیکستان عبور می‌کند و در ایران و دیگر کشورها شناخته‌شده است. به باور او، شعر تاجیکی زمانی که با قرائت تاجیکی خوانده شود زیبا و موزون دیده می‌شود، به همین دلیل است که شعر تاجیکی برای ما بیشتر شنیدنی است تا خواندنی. خدایار معتقد است که گلرخسار برای تبیین مفهوم سرزمین مادری از واژه «آریانا» بهره گرفته، به‌گونه‌ای که باید این واژه را یکی از کلیدی‌ترین مفاهیم هویتی دستگاه اندیشگانی گلرخسار در تبیین سرزمین مادری دانست. همچنین در شعر «ملت خورشید از دالان نظام اسطوره‌ای ملی»، آیین میترائیسم و تأثیر آن در دستگاه اندیشگانی گلرخسار نمایان می‌شود. یا اینکه گلرخسار در شعر «ایران و توران» از زاویه دوستی و پیوند خونی بین دو کشور نگاه می‌کند، نه کینه و خون‌خواهی؛ تلاش گلرخسار برای تأکید بر دوستی و روابط ایران و تاجیکستان را به مخاطب می‌رساند.

شرق: «برای بوسه‌ای در بوداپست» اثر شیوا ارسطویی به‌صورت صوتی در کارگاه اتفاق منتشرشد. ارسطویی این رمان را قریب‌به یک دهه پیش نوشت و به نشر سپرد، اما چاپ آن در قالب کتاب از سال ۸۸ تاکنون ممکن نشد. به هر تقدیر اخیرا این رمان با صدای خود نویسنده منتشر شده است. «برای بوسه‌ای در بوداپست»، روایت زندگی یک زن است. زن در متن رمان راوی است ولی روایت، خطاب به مردی است که بعد از انقلاب ناگزیر ایران را ترک کرده است. موقعیتی که روایت براساس آن پیش می‌رود، ازهم‌جداافتادگی زن و مردی است که پیش از انقلاب در کنار هم مبارزه می‌کردند، ولی بعد از انقلاب ناگزیر از هم جدا مانده‌اند. یکی، در وطن و آن یکی در خارج از مرزا، راوی در طول روایت تلاش می‌کند مرد را متقاعد کند تا در سفری در بوداپست به او پیوبند و به این بهانه قصه عشقی را که بین‌شان بوده و هست، مدام به‌یاد مردی می‌آورد که باوجود اینکه از کشور خارج شده، هنوز ارتباطش را با زن حفظ کرده است. داستان «برای بوسه‌ای در بوداپست» که در دو فضای پیش و پس از انقلاب می‌گذرد، بیش از هر چیز داستانی عاشقانه است که در بستری سیاسی رخ می‌دهد. این رمان که از قضا در فاصله یک‌دهه از نوشته‌شدن، آن‌هم به‌شکل صوتی منتشر شده است، به دغدغه‌های امروز ما می‌پردازد. ارسطویی این رمان عاشقانه را همراه با رمان خواندنی «خوف» به دست انتشار سپرده بود که رمان «خوف» در نشر روزنه منتشر شد. شیوا ارسطویی درباره ایده این رمان به «شرق» می‌گوید: «در سفری که برای شرکت در یک جشنواره به بوداپست رفته بودم، ایده این رمان به ذهنم رسید.»

او هم‌چنین درباره بستر سیاسی این رمان می‌گوید: «عشق و سیاست در مبارزات تاریخی-اجتماعی ما، دو مقوله‌ای بودند همواره با هم در جالش. راوی در این رمان تلاش می‌کند عشقش را در جهان سیاست‌زده امروز در اولویت ذهن مردانه جهان قرار بدهد. از نظر راوی این جهان

به طرز اغراق آمیزی می‌رود به‌طرف مردانه‌شدن و می‌خواهد به‌زور صدای زن را در دعوای قدرت حل یا حتا حذف کند. راوی در رمان تلاش می‌کند صدای زنانه خودش را از قعر قریادهای قدرت‌طلبانه مردها

«برای بوسه‌ای در بوداپست» با صدای شیوا ارسطویی

سرانجام، قصه‌ای در ستایش عشق

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»

به‌گوش خواننده برساند.»

کتاب صوتی

برای بوسه‌ای در بوداپست»